

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845, 8 706 64 868,
faks. 8 706 64 762, el. p. kanc@ukmin.lt, <http://ukmin.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų
asociacijai „Visuomeninės iniciatyvos“
Krymo g. 8-22, LT-78255 Šiauliai
vytautas.kabaila@gmail.com

2018-11-21 Nr. (37.4-35)3-4438
Į 2018-10-19 Nr. 43 V

DĖL EBPO REKOMENDACIJŲ

Ūkio ministerija, išnagrinėjusi Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų asociacijos „Visuomeninės iniciatyvos“, kodas 303249337, adresas Krymo g. 8-22, Šiauliai, 2018 m. spalio 19 d. raštą Nr. 43 V (toliau – Raštas), teikia komentarus dėl Rašte išdėstytų klausimų.

Dėl Rašto 1–4 klausimų

Atkreipiame dėmesį, kad nepriklausomų kolegialių organų narių dalyvavimas valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių (toliau – įmonės) kolegialiuose organuose yra šių dienų įmonių valdysenos tendencija ir gerosios praktikos pavyzdys tiek valstybinio kapitalo, tiek ir privačiose įmonėse. Įmonių valdymas yra specifinė sritis, reikalaujanti aukščiausio lygio korporatyvinio valdymo kompetencijų. Šiuo metu kandidatai, pretenduojantys eiti tokias pareigas, atrankose dalyvauja savarankiškai sekdami įmonių paskelbtus skelbimus, kadangi nėra subjekto, kuris aktyviai atliktų tikslinių kandidatų paiešką ir kvieštų kandidatus dalyvauti atrankose. Todėl praktikoje neretai susiklosto situacijų, kai į įmonių kolegialius organus reikiamų žinių turintys asmenys nekandidatuoja vien dėl to, kad apie atranką nežino, arba atrankoje dalyvauja didelis skaičius kandidatų, neturinčių reikiamų kompetencijų. Dėl to atrankos procesas kai kuriais atvejais tampa neoperatyvus ir neefektyvus.

Įtraukus atrankos agentūras į kandidatų paieškas, taip pat ir į atrankos komisiją, į įmonių kolegialius organus tikimasi pritraukti aukščiausių kompetencijų specialistus ir padidinti pačios atrankos efektyvumą. Nepriklausomi savo srities profesionalai turėtų užtikrinti didesnę įmonių kolegialių organų savarankiškumą ir nepriklausomumą nuo politinių procesų ir padaryti įmonių veiklą skaidresnę. Atitinkamai mažiau politinės įtakos patiriantys įmonių kolegialūs organai turėtų pagerinti įmonių valdymą, kuris teigiamai veiktų įmonių veiklos rodiklius.

Dėl Rašto 5 klausimo

Pažymime, kad nepriklausomi kolegialių organų nariai, nepaisant jų statuso, vykdydami veiklą įmonės kolegialiuose organuose turi tokias pačias teises ir pareigas kaip ir kiti nariai. Todėl visi kolegialaus organo nariai veikdami solidariai turi užtikrinti tinkamą jų kompetencijai pavestų funkcijų atlikimą, įskaitant atsakomybę dėl įmonės strategijos, t. y. akcinėse bendrovėse arba uždariose akcinėse bendrovėse stebėtojų taryba, jei ši nesudaroma – valdyba svarsto ir tvirtina bendrovės veiklos strategiją, analizuoja ir vertina informaciją apie bendrovės veiklos strategijos įgyvendinimą, šią informaciją teikia eiliniam visuotiniam akcininkų susirinkimui (Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – Akcinių bendrovių įstatymas) 32 straipsnio 1 dalies

1 punktą ir 34 straipsnio 8 dalį). Kartu kolegialių organų nariai turi siekti, kad įmonės strategijoje būtų numatytos tinkamos priemonės, skirtos įmonei nustatytiems tikslams ir keliamiems lūkesčiams įgyvendinti.

Dėl Rašto 6 klausimo

Atkreipiame dėmesį, kad Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos atliktoje Lietuvos valstybės valdomų įmonių valdymo apžvalgoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo priemonių plano (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 4 d. pasitarimo sprendimo (protokolo Nr. 19, 5 klausimas) priedas) (toliau – Planas) rekomendacijoje nurodoma, kad „Turėtų būti stengiamasi pagerinti dviejų lygių valdymo sistemų (jeigu tokios yra) veikimą, stiprinant stebėtojų tarybų vaidmenį. Jeigu tai neįmanoma, Vyriausybė turėtų apsvarstyti galimybę pakeisti dviejų lygių valdymo sistemą į unitarinę.“ Plane, be kita ko, nurodyta priemonė minėtai rekomendacijai įgyvendinti: „2.3. Parengti Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriame būtų siūloma išplėsti ir sustiprinti stebėtojų tarybos kompetenciją, ypač bendrovės strategijos tvirtinimo ir jos įgyvendinimo priežiūros srityse.“ Atsižvelgiant į tai, buvo parengtas ir 2017 m. lapkričio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 16¹, 18, 19, 20, 21, 25, 31, 32, 33, 34, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 37² straipsniu įstatymas Nr. XIII-784 (toliau – ABĮ projektas), kuris įsigaliojo 2017 m. lapkričio 29 dieną.

Įgyvendinant Plano rekomendaciją pagerinti dviejų lygių valdymo sistemų veikimą, o jei tai neįmanoma, pakeisti dviejų lygių valdymo sistemą į unitarinę, ABĮ projektu, be kita ko, buvo sustiprintas stebėtojų tarybos vaidmuo:

1) Akcinių bendrovių įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad stebėtojų taryba „svarsto ir tvirtina bendrovės veiklos strategiją, analizuoja ir vertina informaciją apie bendrovės veiklos strategijos įgyvendinimą, šią informaciją teikia eiliniam visuotiniam akcininkų susirinkimui“;

2) Akcinių bendrovių įstatymo 34 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad bendrovės įstatuose gali būti numatyta, kad valdyba, prieš priimdama sprendimus dėl ilgalaikio turto, kurio balansinė vertė didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, investavimo, perleidimo, nuomos, įkeitimo ir hipotekos (skaičiuojama atskirai kiekvienai sandorio rūšiai), jeigu įstatuose nenurodyta kitokia vertė, taip pat sprendimus dėl kitų asmenų prievolių, kurių suma didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, įvykdymo laidavimo ar garantavimo, jeigu įstatuose nenurodyta kitokia suma, bei sprendimus įsigyti ilgalaikio turto už kainą, didesnę kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, jeigu įstatuose nenurodyta kitokia kaina, turi gauti stebėtojų tarybos pritarimą;

3) Akcinių bendrovių įstatymo 32 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad stebėtojų taryba turi teisę prašyti bendrovės valdybą ir bendrovės vadovą pateikti ne tik su bendrovės veikla susijusius dokumentus, bet ir kitus duomenis ir kitą informaciją.

Atsižvelgiant į tai, nurodyti Akcinių bendrovių įstatymo pakeitimai, susiję su dviejų lygių valdymo sistemų veikimo pagerinimu, kuriais siekiama išplėsti ir stiprinti stebėtojų tarybos kompetenciją, yra taikomi ir valstybės valdomoms bendrovėms.

Dėl Rašto 7 klausimo

Stebėtojų taryba iš savo narių renka stebėtojų tarybos pirmininką, o valdyba iš savo narių renka valdybos pirmininką (Akcinių bendrovių įstatymo 31 straipsnio 5 dalis, 33 straipsnio 4 dalis ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 10 straipsnio 1 dalis). Todėl šiuo metu galiojantys teisės aktai nenustato privalomumo įmonės kolegialaus organo pirmininku rinkti nepriklausomą kolegialaus organo narį. Taip pat Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo

valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo (patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“) 32¹ punkte teikiama rekomendacija valstybės valdomos bendrovės valdyboms nerinkti valdybos pirmininku valstybės valdomos bendrovės vadovo, jeigu jis išrinktas valdybos nariu, išskyrus atvejus, kai valstybės valdomoje bendrovėje sudaroma stebėtojų taryba. Visgi atkreipiame dėmesį, kad galiojantis teisinis reguliavimas įmonės kolegialaus organo pirmininkui iš esmės nesuteikia papildomų balso teisių priimant įmonės kolegialaus organo sprendimus, todėl įmonės kolegialaus organo pirmininko teigiama nauda įmonei turėtų būti siejama ne su jo statusu, bet su turima kompetencija. Tiesa, minėtina, kad kai kuriose užsienio šalyse, pavyzdžiui, Švedijoje ar Suomijoje, pagal susiklosčiusią tradiciją įmonės kolegialaus organo pirmininkas renkamas iš nepriklausomų kolegialaus organo narių, tačiau tuomet tokios praktikos teigiami ir neigiami aspektai turėtų būti vertinami ar aiškinami atsižvelgiant į konkrečios šalies teisinę sistemą.

Ūkio viceministras

Marius Skuodis